

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

*Integrace koncepčních kroků oboru VaK v ČR naplňováním
strategie resortu Ministerstva zemědělství
s výhledem do roku 2030*

Praha 2016

OBSAH

1	Rámec dokumentu	
2	Úvod	
3	Regulace v oboru vodovodů a kanalizací	
3.1	Stručný popis historie VaK v ČR jejího rozvoje a správy do r. 1989	
3.1.1	Vývoj po roce 1989	
3.1.2	Vývoj cen za vodné a stočné	
3.2	Stávající stav regulace	
3.2.1	Benchmarking	
3.2.2	Dohled a kontrolní činnost nad vlastníky a provozovateli	
4	Legislativa	
4.1	Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích	
4.1.1	Vyhláška č. 428/2001 Sb.	
4.2	Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách	
4.3	Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách	
4.4	Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví	
4.5	Směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod	
4.6	Směrnice 98/83/ES o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu	
5	Informační systém vodovodů a kanalizací	
6	Plány rozvoje vodovodů a kanalizací na území ČR (PRVKÚ ČR, PRVKÚK)	
7	Příprava realizace opatření pro zmírnění negativních následků sucha a nedostatku vody	
8	Dlouhodobá udržitelnost vodovodů a kanalizací	
8.1	Problematika obnovy a plánů financování	
9	Investiční rozvoj vodohospodářské infrastruktury v oboru zásobování vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod a náklady spojené s vodohospodářskými službami	
9.1	Výstavba vodohospodářské infrastruktury do r. 2016	
9.2	Výstavba vodohospodářské infrastruktury po r. 2016	
10	Opatření národních plánů povodí	
11	SWOT analýza	
12	Strategické cíle, dílčí cíle a opatření	
12.1	Strategické cíle	
12.2	Dílčí cíle a opatření	
12.2.1	Oblast legislativy a IS VaK	
12.2.2	Oblast plánování včetně opatření pro zmírnění negativních následků sucha a nedostatku vody	
12.2.3	Oblast regulace oboru VaK	
12.2.4	Oblast rozvoje VaK	
13	Seznam zkratk	

1 Rámec dokumentu

Dokument integruje výstupy z uvedených materiálů dotýkající se oblasti vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu v České republice:

- Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030,
- Návrh koncepčního řešení regulace ve vodárenství,
- Strategie k realizaci opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody,
- Národní plány povodí Labe, Dunaje a Odry
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území ČR a Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území krajů,

a definuje strategické cíle, dílčí cíle a opatření.

2 Úvod

K dlouhodobým strategickým cílům vodního hospodářství České republiky patří zcela prioritně zajištění dostatečných a udržitelných kvalitních vodních zdrojů pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. S tím neoddělitelně souvisí zabezpečení „vodohospodářských služeb“ v oboru vodovodů a kanalizací, které musejí zajistit bezproblémové zásobování obyvatelstva a dalších subjektů pitnou vodou i efektivní likvidaci odpadních vod neohrožující životní prostředí. To vše za podmínek sociálně únosné ceny za tyto služby.

Uvedené cíle byly postupně naplňovány opatřeními a činnostmi, které vyplývaly z Koncepcí vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství, které schválila vláda ČR:

- Na období 2000 – 2004, tedy před vstupem České republiky do Evropské unie (usnesení č. 49 z 12. ledna 2000)
- Na období 2004 – 2010 – po vstupu České republiky do Evropské unie (usnesení č. 617 z 16. června 2004)
- Na období do r. 2015 (usnesení č. 927 ze 14. prosince 2011)

Hlavní náplní prvních dvou koncepcí bylo splnit požadavky „acquis communautaire“, především pak směrnice o čištění městských odpadních vod (91/271/EHS) v rámci schváleného přechodného období, což vyžadovalo silné dotační podpory pro investice – navíc pro realizaci v podmínkách, kdy celé území ČR bylo prohlášeno za „citlivou oblast“, z čehož vyplynuly náročnější podmínky technologického vybavení velkých čistíren odpadních vod. Podpory se týkaly realizování investic do výstavby a zlepšování vodohospodářské infrastruktury nejenom kanalizací a čistíren odpadních vod, ale také rozšiřování sítí veřejných vodovodů a intenzifikace a rekonstrukce úpraven vody.

Významnou roli při tom sehrály a nadále sehrávají PRVKÚ ČR a PRVKÚK.

PRVKÚ ČR v obecné části vymezuje rámcové cíle, hlavní principy a zásady státní politiky pro zajištění dlouhodobého veřejného zájmu v oboru vodovodů a kanalizací pro území ČR, tj. trvale udržitelné užívání vodních zdrojů a hospodaření s vodami při zajištění požadavků na vodohospodářskou službu - zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních

vod. PRVKÚ ČR je shrnutím údajů z jednotlivých krajů s důrazem na nadkrajové záměry, a proto obsahuje:

- zpracování demografických údajů pro vodárenské soustavy a významné skupinové vodovody včetně souhrnných bilancí potřeb vody a zdrojů povrchových a podzemních vod respektující jejich rozvoj,
- popisy vodárenských soustav a významných skupinových vodovodů,
- popisy významných nadregionálních kanalizačních systémů,
- krizové zásobování vodou včetně vazeb mezi kraji.

V koncepci vodohospodářské politiky MZe do r. 2015 se objevují již nové prvky, které jsou odrazem na možné dopady vývoje změny klimatu pro obor vodovodů a kanalizací, tedy řešení dostatečnosti vodárenských zdrojů pro případ nepříznivých následků sucha a nedostatku vody. Objevují se záměry na propojování jak vodárenských, tak vodohospodářských soustav s cílem zabezpečit pomocí nadlepšování vodních zdrojů dostatečnou vodohospodářskou bilanci i na lokalitách, které jsou za sucha ohroženy.

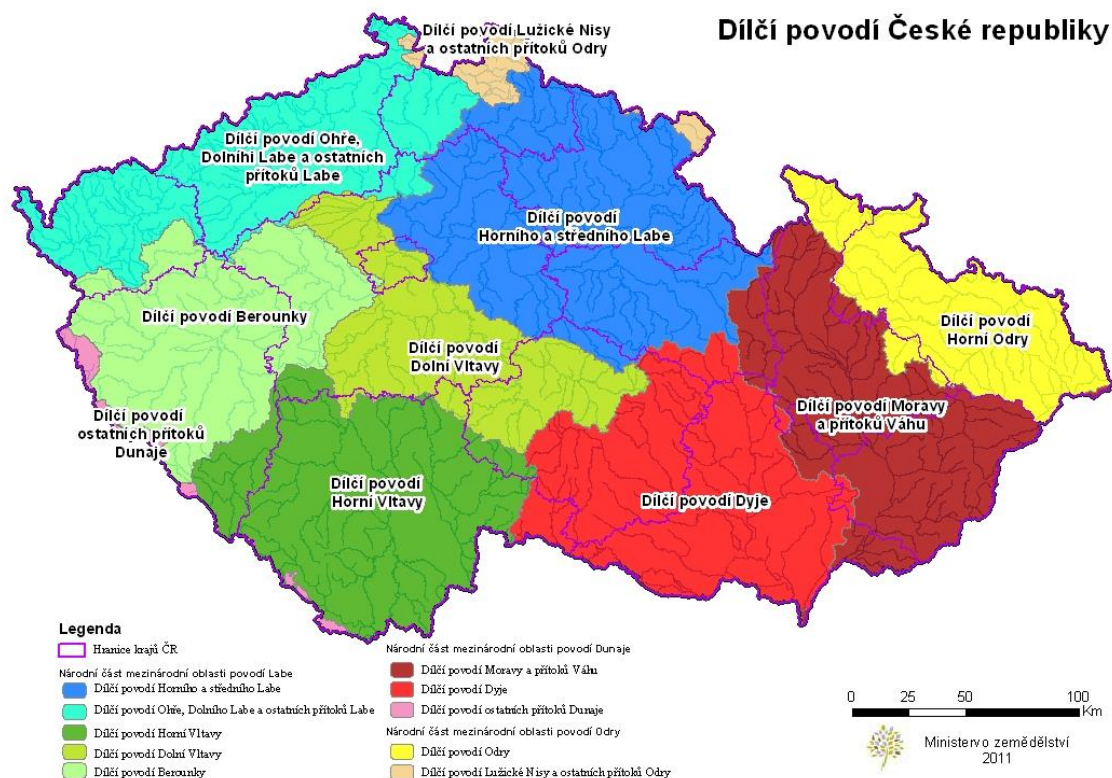
Podpory rozvoje infrastruktury se rozšířily i pro aglomerace pod 2000 EO a dochází k úzkému provázání s procesem „plánování v oblasti vod“ podle směrnice 2000/60/ES (Rámcová směrnice o vodách) transponované do vodního zákona. Z § 23 tohoto zákona vyplývá, že plánování v oblasti vod je soustavnou koncepční činností, kterou zajišťuje stát, jejímž účelem je vymezit a vzájemně harmonizovat veřejné zájmy ochrany vod jako složky životního prostředí, snížení nepříznivých účinků povodní a sucha a udržitelného užívání vodních zdrojů, zejména pro účely zásobování pitnou vodou. V rámci plánování v oblasti vod se pořizují plány povodí, které se přezkoumávají a aktualizují každých 6 let ode dne jejich schválení, a to pro tři plánovací období (2009-2015, 2015-2021 a 2021-2027). Pořizovatelem národních plánů je MZe a MŽP ve spolupráci se správci povodí („s.p. Povodí“) a místně příslušnými krajskými úřady. Národní plány povodí (NPP) vycházejí z deseti plánů dílčích povodí (viz Obrázek 1).

Významným cílem plánů povodí je v oblasti vodovodů a kanalizací jednak:

- snížení nepříznivých účinků znečištění z bodových zdrojů. Ty lze rozdělit na znečištění z kanalizací pro veřejnou potřebu (čistírny odpadních vod), z průmyslu, z některých oborů zemědělství a ostatních zdrojů (energetiky, těžební činnosti, systémů odvádějících srážkové vody – zejména dešťové odlehčovací výpust atd.),
- dosažení požadavků na jakost vod odebíraných z vodních zdrojů pro účely úpravy vody pro lidskou spotřebu.

Obrázek 1

Vymezení dílčích povodí na území ČR

Byla obnovena diskuse o vytvoření podmínek pro ekonomickou regulaci oboru. Tento požadavek, vyjádřený podmínkami Evropské komise pro využívání evropských fondů v rámci Operačního programu životního prostředí („ex-ante condition“) se odvíjel především od průběhu transformace oboru vodovodů a kanalizací po politicko-ekonomické změně v r. 1990.

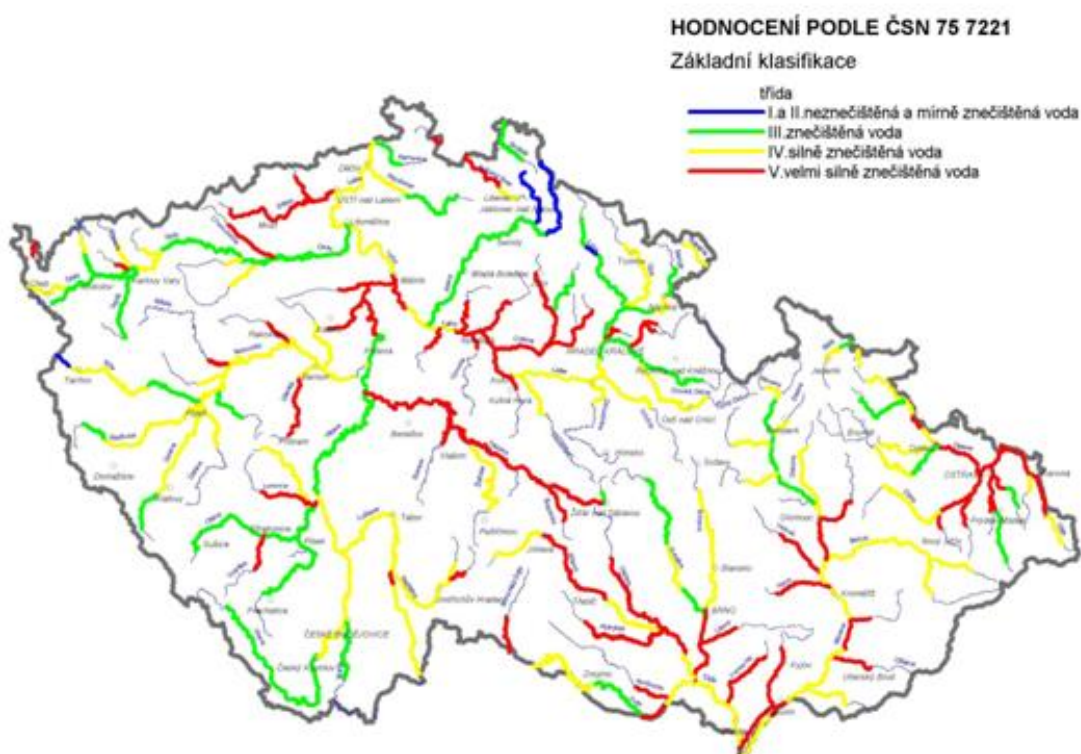
Majetek technické infrastruktury vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu, spravovaný v původních státních vodárenských celcích na krajských úrovních, byl převeden do vlastnictví měst a obcí a v některých případech v tzv. první vlně privatizován. Tento vývoj sebou přinesl vznik nových jak vlastnických, tak privátních provozovatelských subjektů různých velikostí a s různými smluvními vztahy – podle zvoleného modelu vztahu mezi „veřejným vlastníkem“ a „privátním provozovatelem“. V ČR existuje více než 6 000 vlastnických subjektů, tj. akciových společností, svazků měst a obcí, městských podniků, samotných měst a obcí, ale i soukromých subjektů. Provozovatelů je evidováno více než 2 500. Tento stav však nelze vnímat, jako stav konečný. Počet vlastníků a provozovatelů se každoročně vyvíjí a částečně mění. Významným faktorem ovlivňující strukturu subjektů je dotační politika využívající fondy EU a také národních dotačních titulů, což významně rozšiřuje vodohospodářský majetek na území celého státu a zároveň významně zkvalitňuje stav infrastruktury a následně i jakost podzemních a povrchových vodních zdrojů, jak dosvědčuje následující Tabulka 1 a Obrázky 2 a 3.

Tabulka 1

Vývoj infrastruktury vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod v ČR po r. 1990

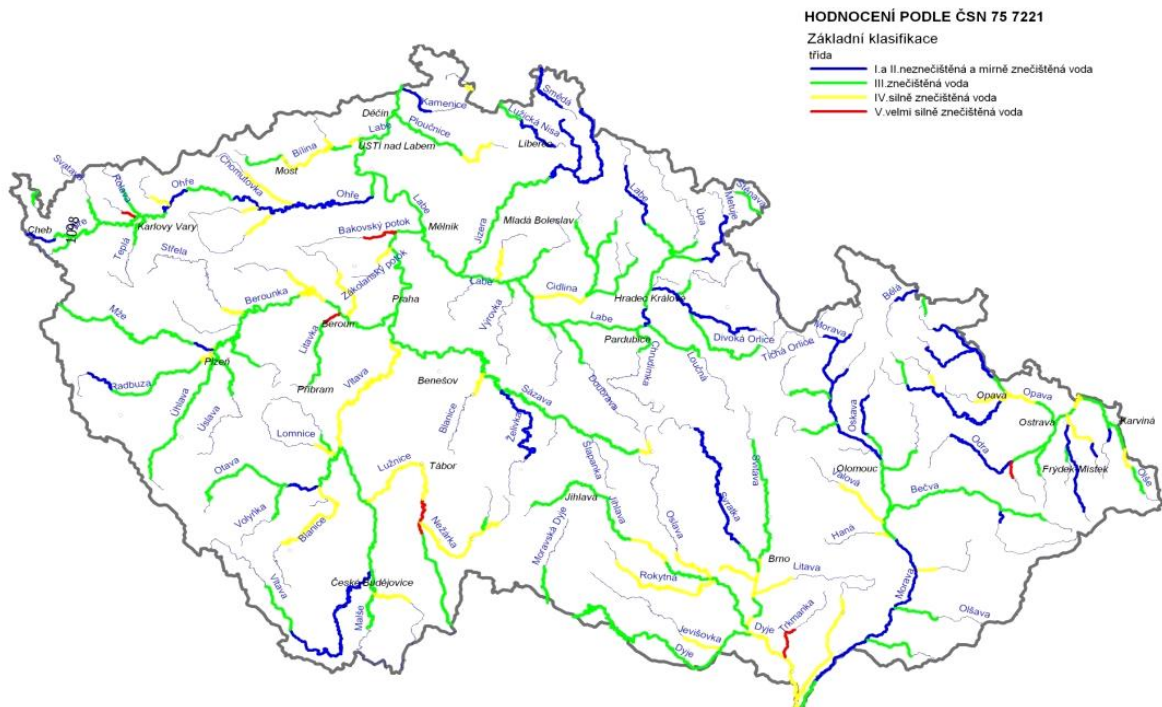
	1990	2000	2005	2010	2014
vodovody [km]	44 907	53 288	69 435	73 448	76 948
kanalizace [km]	17 495	21 615	36 629	40 902	45 257
ČOV [ks]	626	1 055	2 017	2 188	2 401
napojenost na vodovody [%]	83	87,1	91,6	93,1	94,2
napojenost na kanalizace [%]	72	74,8	79,1	81,9	83,9

Porovnání vývoje jakosti vody ve významných vodních tocích v uvedených dvouletích (údaje o ukazatelích organického znečištění).

Obrázek 2

Jakost vody ve významných vodních tocích v letech 1990 - 1991

Obrázek 3

Jakost vody ve významných vodních tocích v letech 2013 - 2014

S cílem uplatnit výraznější dohled na obor a zejména s potřebou zavést zprůhlednění činností několika tisíc zúčastněných subjektů byla na MZe v r. 2015 rozšířena správní činnost nad oborem vodovodů a kanalizací zřízením nového odboru dozoru a regulace vodárenství v souladu s usnesením vlády č. 86 ze dne 9. února 2015 podle bodu 3 přílohy stanovených úkolů, a hned následně byl vytvořen Výbor pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací („Výbor VaK“). Ve vztahu k Evropské komisi reprezentuje Výbor VaK pozici národního regulátora oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu.

Význam regulace v oboru VaK směřuje nejenom k posílení kontroly v oblasti nákladů a plateb za vodohospodářské služby tak, aby byla zvýšena ochrana uživatelů – občanů, ale zároveň vede k zajištění dlouhodobé udržitelnosti sektoru VaK.

Předkládané koncepční záměry pro další období po r. 2016 vycházejí z rozpracování cílů a úkolů „Strategie MZe ČR s výhledem do roku 2030“, která integruje aktivity celého spektra kompetencí MZe. Její kapitolou je samozřejmě „Strategie vodního hospodářství“, která obsahuje koncepční záměry rozvoje vodovodů a kanalizací.

V nich se akcentuje zejména řešení kontroly a regulace oboru vodovodů a kanalizací a samozřejmě zavedení nových dotačních podpor pro infrastrukturu vodovodů, kanalizací, čistíren odpadních vod a úpraven vody. K prioritám patří zavedení benchmarkingu pro obor vodovodů a kanalizací a zabezpečení koordinace subjektů regulujících obor VaK v ČR v jednom centru pro metodickou pomoc při šetření a vyřizování stížností.

Při naplňování dotačního programu bude výstupem další navýšení počtů obyvatel připojených na vodovody a kanalizace a dále zvýšení počtu úpraven pitné vody a čistíren

odpadních vod, tak – a to zejména – zkvalitnění technologických procesů. V této etapě se těžiště podpor bude orientovat na malé obce ve venkovských oblastech.

Velmi podstatnou součástí tohoto strategického dokumentu je příprava opatření na ochranu před následky sucha a nedostatku vody, které se – zejména díky očekávané změně klimatu mohou vyskytovat s mnohem větší frekvencí. Materiál „Příprava realizace opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody“, schválený usnesením vlády ČR č. 620 ze dne 29. července 2015, obsahuje 50 různých úkolů a aktivit nezbytných pro vytvoření „Koncepce ochrany před suchem na území ČR“ do konce I. pololetí r. 2017. Jedná se o výstup Meziresortní komise VODA-SUCHO, která byla založena na základě dohody ministrů zemědělství a životního prostředí.

Podstatnými úkoly pro oblast vodovodů a kanalizací jsou ekonomické nástroje (poplatky za odběry podzemních vod, úprava plateb za znečišťování vypouštěnými odpadními vodami z čistíren odpadních vod a zejména potřeba vytvořit základy dlouhodobé cenové politiky motivující k úsporám ve spotřebě vody za sucha).

Důležitým úkolem je rovněž vyhodnotit současný stav propojení vodárenských soustav, možností obnovení a navržení nových propojení a zhodnotit kapacity vodních zdrojů pro náhradní zásobování obyvatel. V oblasti technologií čištění odpadních vod se předpokládá rozšíření procesů s cílem výrazně omezit zátěž recipientů vypouštěnými vodami, neboť následkem suchých období se sníží průtoky vodních toků a ředící poměr poklesne.

Předložený koncepční dokument pokrývá a specifikuje témata vyplývajících z následujících materiálů schválených vládou ČR, které reagují na aktuální vývoj klimatu ve vztahu k vodním zdrojům, a rovněž obsahuje potřebné regulační i kontrolní činnosti nezbytné pro moderní pojetí vodohospodářských služeb v oblasti VaK v ČR.

3 Regulace v oboru vodovodů a kanalizací

3. 1 Stručný popis historie VaK v ČR jejího rozvoje a správy do r. 1989

Výstavba veřejných vodovodů začala ve větším rozsahu v českých zemích koncem 19. století. Podle statistik bylo v roce 1928 v Čechách 1 413 obcí, které měly veřejný vodovod, v zemi Moravskoslezské pak 377. V Čechách bylo zásobeno pitnou vodou z veřejných vodovodů 44,3 % obyvatel, na Moravě a Slezsku pak 35,5 % obyvatel. Nové vodovody začaly být stavěny v padesátých letech minulého století v návaznosti na vznik krajských vodohospodářských služeb v letech 1950 - 1951, komplexně zajišťujících správu, provoz a údržbu jak veřejných vodovodů a kanalizací, tak i vodních toků a vodohospodářských děl na nich. Vládním nařízením z 27. listopadu 1953 byla provedena centralizace vodního hospodářství a vznikl nový ústřední úřad. Vodárny, kanalizace, čištění odpadních vod a vodní stavby se 1. ledna 1954 staly hospodářsko-výrobními složkami Ústřední správy vodního hospodářství. Po zahájení velkého decentralizačního procesu v roce 1956 se jednotlivé podniky staly buď zvláštními rozpočtovými organizacemi, řízenými národními výbory velkých měst, nebo byly včleněny do Okresních vodohospodářských správ s přímým vlivem krajských orgánů.

Až do roku 1990 byla prosazována koncepce založená již ve Státním vodohospodářském plánu z roku 1953 – přechod od malých městských a obecních vodovodů k velkým vodovodům skupinovým a oblastním, později k vodárenským soustavám, jako je např. Středočeská, Severočeská, Jižní Čechy, Východní Čechy, Jihozápadní Morava, Olomouc, Ostravský oblastní vodovod, Brněnská a řada dalších. Období let 1950 - 1990 lze charakterizovat jako období extenzivního rozvoje veřejných vodovodů.

Jakost vod ve vodních tocích byla v podstatě vyhovující až do konce 19. století, kdy se začal projevovat vliv postupující průmyslové revoluce a větší koncentrace obyvatelstva do měst. V roce 1912 byl zřízen Komitét pro odpadní vody při ústavu k podpoře průmyslu Obchodní a Živnostenské komory v Praze a v roce 1935 byl zřízen při Ministerstvu zemědělství v Praze Poradní sbor pro péči o čistotu vod. Po vzniku první republiky žilo v domech připojených na kanalizaci pouze 7 % obyvatel. K roku 1950 tento podíl vzrostl na 31,2 %. V roce 1975 dosáhl 60 % a v roce 2000 necelých 75 %. V roce 1955 bylo v provozu 78 komunálních čistíren odpadních vod, v roce 1965 již 234 čistíren, z toho 120 mechanických a 114 biologických. V roce 1970 pracovalo 303 čistíren, z toho 143 mechanických a 160 biologických, a v roce 1975 je vykázáno 378 čistíren, z toho 138 mechanických a 240 biologických. Do roku 1990 vzrostl počet čistíren na 777.

3. 1. 1 Vývoj po roce 1989

V roce 1990 existovalo v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 7 krajských podniků Vodovodů a kanalizací (Středočeské, Jihočeské, Západočeské, Severočeské, Východočeské, Jihomoravské a Severomoravské vodovody a kanalizace) a 2 podniky v hlavním městě Praze - Pražské vodárny a Pražské kanalizace a vodní toky. V roce 1990 se stalo ústředním orgánem státní správy pro vodovody a kanalizace MZe.

Obor vodovodů a kanalizací v ČR prošel počátkem devadesátých let minulého století z důvodu politicko-ekonomických a majetkoprávních změn transformací, kterou provázal rozpad původních státních vodárenských celků na krajských úrovních s následným přenesením vlastnictví technické infrastruktury vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu (dále jen VaK) na města a obce. V 90. letech probíhaly v ČR též privatizace vodáren. Některá města a obce se v této době rozhodly pro prodej infrastruktury. V obcích, které si VaK ponechaly ve svém vlastnictví, se rozhodli VaK provozovat sami, nebo je částečně nebo zcela nechat provozovat specializovanými provozovateli nejčastěji formou nájmu. Specializovaný provozovatel mohl být plně nebo částečně ovládaný městy a obcemi nebo i ryze soukromý. Tento vývoj sebou přinesl vznik nových vlastnických a provozovatelských subjektů různých velikostí a s různými smluvními vztahy s ohledem na zvolený model provozování a správy majetku VaK. V oboru VaK je velká koncentrace činností u největších provozovatelských subjektů, neboť skupina 50 největších provozovatelů představuje s množstvím fakturované pitné vody konečným odběratelům cca 90% z celkového množství fakturované vody v ČR. Podle množství odpadní vody vypuštěné do stokové sítě bez vod srážkových se jedná cca o 75% podíl na celkovém množství.

Tabulka 2

Vývoj vybraných ukazatelů vodovodů a kanalizací v ČR po r. 1990

	1990	2000	2005	2010	2014
Voda vyrobená [mil. m ³]	1256,1	778	699	642	575,4
OV vypuštěné do kanalizace [mil. m ³]	885,6	576,0	543,4	490,3	446,1
Spec.množství vody faktur. pro domácnost [l/os*den]	167	107	98,9	89,5	87,3
Ztráty v trubní síti [%]	25,9	25,2	20,9	19,7	16,6

vodné [Kč/m ³]	0,60	17	24	32	40
stočné [Kč/m ³]	0,20	14	21	29	34

3. 1. 2 Vývoj cen pro vodné a stočné

Do roku 1990 platily domácnosti silně dotované vodné ve výši 0,60 Kčs za m³ a stočné 0,20 Kčs za m³, celkem tedy 0,80 Kčs za m³. Toto vodné a stočné se od roku 1953 nezměnilo. Vyšší náklady na výrobu pitné vody byly nejprve hrazeny vyšší cenou, kterou platili ostatní, zejména průmysloví odběratelé, od roku 1967 ve výši vodného 3,70 Kčs a stočného 2,35 Kčs, celkem tedy 6,05 Kčs za m³ fakturované vody, tzn. 7,6 krát více, než domácnosti. Když ani toto nestačilo, byl schodek hospodaření podniků Vodovodů a kanalizací hrazen prostřednictvím Krajských národních výborů dotací ze státního rozpočtu, která v roce 1990 dosáhla 2 miliard Kčs ročně. V rámci transformace bylo postupně upuštěno od státem určených jednotných celostátních cen. V roce 1992 byly ještě v rámci regulace cen stanoveny maximální sazby vodného pro domácnosti 5 Kč a stočného 4 Kč za m³. Ostatní odběratelé platili ceny smluvní. S účinností od 15. 5. 1993 byly maximální ceny pro domácnosti zrušeny a bylo zavedeno věcné usměrňování cen pro všechny odběratele, kdy prodávající může do ceny zahrnout pouze ekonomicky oprávněné náklady a přiměřený zisk. Od roku 1994 nejsou již na vyrovnání největších rozdílů poskytovány dotace ze státního rozpočtu.

3. 2 Stávající stav regulace

Stát uplatňuje poměrně rozsáhlý a ucelený systém regulačních nástrojů se zapojením veřejné správy – jak státní správy, tak samosprávy.

Obor VaK je v ČR regulován plošně. Regulace je sdílena mezi více institucemi státní správy a samosprávy, tj. ministerstvy, kraji ČR, obcemi s rozšířenou působností a samotnými městy a obcemi. Jedná se především o Ministerstvo zemědělství, které má pravomoci výkonné v oblasti nastavení věcné regulace a plánování rozvoje VaK, Ministerstvo financí, které prostřednictvím věcného usměrňování cen reguluje a vykonává cenovou kontrolu nad tvorbou ceny pro vodné a stočné a Ministerstvo životního prostředí, které plní především funkce kontrolní v oblasti ochrany vod a kvality vypouštěných odpadních vod. Jakost dodávané pitné vody je regulována Ministerstvem zdravotnictví.

Vlastnické subjekty, které od roku 2004 obdržely dotace na výstavbu vodohospodářské infrastruktury z prostředků EU, uplatňují v případě oddílného modelu s podílem soukromého sektoru v oblasti smluvní i cenotvorbě pravidla Operačního programu životní prostředí, schválené Evropskou komisí. Cenotvorba těchto vlastníků tak podléhá současně regulaci cen ze strany pravidel uplatňování věcné regulace cen MF, tak i plněním paralelních podmínek při tvorbě cen pro vodné a stočné vyplývajících z pravidel Operačního programu životní prostředí.

Přehled rozhodujících kompetencí v oblasti regulace VaK ČR

Ministerstvo zemědělství

- je vrchním orgánem nad uplatňováním zákona o vodovodech a kanalizacích,
- zajišťuje zpracování koncepcí rozvoje vodovodů a kanalizací na území státu a zpracování plánů pro zlepšení jakosti surové vody,
- vede ústřední evidenci údajů o vodovodech a kanalizacích,
- zabezpečuje informační systém na úseku vodovodů a kanalizací,
- zajišťuje mezinárodní spolupráci v oblasti vodovodů a kanalizací,
- po organizační stránce zajišťuje jednání Výboru pro koordinaci regulace oboru VaK.

Ministerstvo financí
<ul style="list-style-type: none"> • reguluje a kontroluje věcně usměrňované ceny pro výpočet vodného a stočného • řídí cenovou politiku.
Ministerstvo životního prostředí a jím řízený Státní fond životního prostředí a Česká inspekce životního prostředí
<ul style="list-style-type: none"> • je ústředním orgánem státní správy v oblasti ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod, • reguluje jakost odpadních vod, • řídí oblast dotací z EU, • reguluje provozovatele, kteří čerpají dotace z Operačního programu životního prostředí EU.
Ministerstvo zdravotnictví
<ul style="list-style-type: none"> • reguluje jakost dodávané vody.
Ministerstvo pro místní rozvoj
<ul style="list-style-type: none"> • je gestorem v oblasti veřejných zakázek a koncesí, • je garantem Dohody o partnerství – dokumentu zastřešující podporu z ESI fondů pro ČR v rámci Evropského společenství.
Ministerstvo obrany
<ul style="list-style-type: none"> • vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu na území vojenských újezdů.
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
<ul style="list-style-type: none"> • dohlíží nad dodržováním právních předpisů v oblasti regulace hospodářské soutěže.
Kraje ČR
<ul style="list-style-type: none"> • vydávají povolení provozovat vodovod a kanalizaci, • zajišťují zpracování koncepcí vodovodů a kanalizací pro svá území, • vedou evidenci údajů o vodovodech a kanalizacích v přenesené působnosti.
Obce s rozšířenou působností
<ul style="list-style-type: none"> • vykonávají státní správu jako vodoprávní úřady, pokud není stanoveno jinak, • ukládají pokuty za porušení povinností podle zákona o vodovodech a kanalizacích.
Obce
<ul style="list-style-type: none"> • v roli vlastníka infrastruktury VaK rozhodují o způsobu, (modelu) provozování a schvalují ceny pro vodné a stočné, • v samostatné působnosti dbají o rozvoj vodovodů a kanalizací, odpovídající potřebám obce, • zajišťují zpracování plánů do závazné části územně plánovací dokumentace obce v souladu s širším plánem rozvoje vodovodů a kanalizací, • v samostatné působnosti vydávají obecně závazné vyhlášky.

V roce 2015 došlo k úpravě systému regulace oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu v ČR na základě usnesení vlády ČR č. 86 ze dne 9. února 2015.

V březnu 2015 byl zřízen v rámci sekce vodního hospodářství MZe odbor dozoru a regulace vodárenství. V rámci odboru byla zřízena dvě oddělení a to oddělení analytické a benchmarkingu a oddělení stížností, kontroly a regulace.

Odbor dozoru a regulace vodárenství se opírá o kompetence ze zákona o vodovodech a kanalizacích, zejména ve smyslu § 29 odst. 2: „V působnosti ministerstva je dále regulace oboru vodovodů a kanalizací, ochrana spotřebitelů a podpora hospodářské soutěže v prostředí přirozeného monopolu tohoto oboru, k uspokojování požadavků na dodávku pitné vody, odvádění a čištění odpadních vod včetně nákladů, zajištění dohledu nad zpracováním a plněním plánů financování obnovy vodovodů a kanalizací a poskytování objektivních informací z oboru vodovodů a kanalizací veřejnosti“, a dále ve smyslu § 37 odst. 3 tj. zabezpečení vrchního dozoru oboru vodovodů a kanalizací.

V roce 2015 vznikl Výbor VaK. Výbor VaK je zřízen rovněž v souladu s unesením vlády ČR č. 86 ze dne 9. února 2015, jako nezávislý koordinační subjekt pro obor vodovodů a kanalizací, jehož hlavním cílem je zvýšení efektivnosti regulačních mechanismů zajišťující dlouhodobou udržitelnost sektoru vodovodů a kanalizací a zlepšení ochrany spotřebitelů při zachování sociálně únosných cen pro vodné a stočné. Výbor VaK se řídí Jednácím řádem schváleným unesením vlády ČR č. 386 ze dne 25. května 2015 o ustavení koordinačního subjektu k posílení regulace ve vodárenství.

Výbor VaK má celkem 13 členů a tajemníka. Zastoupeny jsou Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo financí, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Úřad vlády ČR, Hospodářská komora ČR, Svaz měst a obcí ČR, Sdružení místních samospráv ČR, Českomoravská konfederace odborových svazů, Asociace samostatných odborů ČR, Energetický regulační úřad a Český statistický úřad. Výboru VaK je svěřena vládou ČR kompetence zasílat regulátorům oboru vodovodů a kanalizací ČR svá většinová schválená doporučení a dohlížet na jejich naplňování.

Regulace v oblasti vodárenství se v rámci posledních 25 let neustále vyvíjí, přičemž v tomto vývoji lze vysledovat jistou pevnou linii. Obce se učí hospodařit se svým majetkem, státní správa mění nastavení a parametry jak samotné služby, tak cenové regulace. Z hlediska jednotlivých obcí lze pozorovat vývoj, který je velmi heterogenní. Některá města a obce, zejména ta větší, věnují oblasti služeb VaK značnou pozornost. Cena vody, investice a údržba infrastruktury jsou politikem. Obce se starají o svůj majetek s péčí řádného hospodáře. Některé obce naopak oblast VaK vnímají jako marginální (bez ohledu na to, zda infrastrukturu pronajaly provozovateli nebo ji provozují sami), o infrastrukturu pečují nedostatečně, nedostatečně plní i svoji kontrolní roli.

V posledních 10 letech lze vysledovat následující pozitivní trendy:

Dochází k postupným úpravám cenové regulace, zejména zpřesnění pravidel cenové regulace v oblasti ekonomicky uznatelných nákladů věcně usměrňovaných cen, zahrnutí zdrojů na obnovu infrastrukturního majetku a přiměřeného zisku,
Legislativa vymezila v roce 2006 (novela č. 76/2006 Sb.) novou povinností tvořit Plán financování obnovy VaK na období 10 let,
S účinností od roku 2014 (novela č. 275/2013 Sb.) byla uzákoněna povinnost tvořit rezervu finančních prostředků pro financování obnovy a rozvoje VaK pod sankcí,
Bylo zavedeno povinné dokládání celkového vyúčtování všech položek ve výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné v předchozím kalendářním roce a také souvisejících technických dat (provozní evidence),
Došlo k razantnímu rozšíření a zpřísnění sféry správních deliktů v oboru VaK,
Významně se zlepšila kvalita používaných právních instrumentů ve vztahu ke spotřebitelské sféře – odběratelské smlouvy a související dokumenty (reklamační řády atd.),
Byla zavedena povinnost předávat veškeré zákonem předepsané údaje v elektronické podobě a stanovené formě,
Od roku 2006 bylo vyloučeno zákonem č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, uzavírání smluv v oblasti VaK s trváním na dobu neurčitou,
Všechny vodohospodářské provozní smlouvy s charakterem koncesí jsou povinně soutěženy,
Zejména v souvislosti s předchozím konstatováním se rovněž zcela zásadně zlepšila kvalita provozovatelských smluv v oddílném modelu, protože původní mnohdy velmi jednoduché a neúplné smlouvy by nesplňovaly požadavky na transparentnost soutěže.

3. 2.1 Benchmarking

Na základě plnění úkolu č. 5 z přílohy usnesení vlády č. 86 z 9. února 2015 byla zpracována metodika benchmarkingu pro obor vodovodů a kanalizací a dochází k postupnému zavádění do praxe. Metodika popisuje způsob využití benchmarkingu primárně jako nástroje regulace trhu vodovodů a kanalizací, a to prostřednictvím nastavení základních cílů a popis postupu kroků benchmarkingu v jednotlivých fázích.

Záměrem metodiky je postupné naplňování cílů stanovených ve spojitosti s úpravou regulace oboru VaK v roce 2015, tj. zvýšení efektivity regulace vodárenského trhu a zajištění dlouhodobé udržitelnosti sítí VaK, a to zejména zvýšením dohledu a kontrolní činnosti, sankcionováním deliktů a ukládáním nápravních opatření, prohloubení analytické činnosti včetně efektivního sběru a kontroly dat, zefektivněním benchmarkingu pro oblast VaK, zveřejňováním informací o stavu, obnově a financování VaK včetně dat o benchmarkingu za jednotlivé vlastníky VaK, stanovováním kvalitativních parametrů poskytovaných služeb, zajištěním účinné ochrany spotřebitele včetně řešení sporů mezi subjekty na trhu.

V první etapě jsou vymezeny čtyři hlavní směry, a to cenotvorba – efektivita nákladů zahrnutých do ceny pro vodné a stočné, majetek a jeho obnova, kvalita poskytovaných služeb – ochrana spotřebitele a ochrana a tvorba životního prostředí plně ve spojitosti s oborem VaK.

Jednoznačným cílem je postupné zavádění této činnosti do praxe v ČR formou zveřejňování výsledků a rozšíření cílené kontroly v případech, kdy bude zjištěn výrazný odklon od definovaných standardních parametrů.

Podle dosavadních zahraničních zkušeností s regulací vodovodů a kanalizací tvoří benchmarking velmi důležitou součást procesu regulace. Metodika benchmarkingu není něčím konečným, ale je nástrojem na získávání, kontrolu a vyhodnocování dat, který bude možno přizpůsobovat potřebám a požadavkům benchmarkingovým projektům. Pro rozvoj této činnosti se předpokládá získávání zkušeností z mezinárodní spolupráce MZe zejména v rámci EU.

3. 2.2 Dohled a kontrolní činnost nad vlastníky a provozovateli

Jedním z nastavených cílů plynoucích z materiálu „Návrhu koncepčního řešení regulace ve vodárenství“ je zvýšení dohledu a kontrolní činnosti nad vlastníky a provozovateli VaK v ČR. Tuto roli (kontrolní a dohledovou) je potřeba posilovat, zejména z důvodu vysokého počtu vlastnických a provozovatelských subjektů v ČR. Tento dohled bude moci být adresný, vzhledem k tomu, že došlo k posunu v rámci novely zákona o vodovodech a kanalizacích a povinně předávaná data jsou předávána MZe ve stanoveném formátu a elektronické formě, což usnadní a zrychlí analytickou činnost a verifikaci předkládaných údajů. Umožní to i rychlé vyhodnocení anomálií v předávaných datech a cílenou kontrolu u těchto subjektů.

Z hlediska cílů a rozsahu je možné kontroly rozdělit do následujících schémat:

- cílené kontroly – jejich úkolem bude prověřit příčiny, příp. důsledky předem zjištěných skutečností (typicky např. příčiny významného odchýlení se konkrétního subjektu VaK v některém ze sledovaných parametrů, včetně ceny), tento typ kontrol bude převažovat po náběhu kontrolní činnosti a lze očekávat, že tento stav bude trvat dlouhodobě,
- monitorovací kontroly – jejich úkolem bude zjistit nebo ověřit určité skutečnosti a četnost jejich výskytu u více subjektů, s tímto typem kontrol je současně nutno počítat ve zvýšené míře v počátečním období při náběhu a vytváření systému vlastní kontrolní činnosti,

- komplexní kontroly – v případě potřeby je potřeba počítat s možností společné kontroly za účasti dalších kontrolních orgánů a regulátorů (např. vodoprávních úřadů, finančního úřadu, apod.), tento typ kontrol bude vyvolán konkrétní potřebou a situací a nebude s největší pravděpodobností příliš častý,
- preventivní kontroly – nejsou vyvolány předchozí znalostí konkrétního problému ani potřebou monitoringu, ale jsou spíše obecným uplatněním principu dozoru a vytvářením povědomí o kontrole státu v rámci odvětví VaK (prevence), tyto kontroly se v prvních letech pravděpodobně neuplatní a jsou spíše cílovým stavem pro pozdější období.

Zaměření kontrol bude dále zpřesňováno a uzpůsobováno konkrétním vzniklým situacím, případně doporučením a požadavkům Výboru VaK.

Ke kontrole budou přednostně vybíráni vlastníci a provozovatelé VaK, kteří budou cílem oprávněných stížností, a dále ti, kteří neplní své zákonem stanovené povinnosti zasílání vybraných údajů majetkové evidence („VÚME“), vybrané údaje provozní evidence („VÚPE“), meziročního porovnání položek výpočtu ceny vodného a stočného a zdůvodnění „nadlimitních“ rozdílů. Dále budou přednostně vybírány ke kontrole ty subjekty VaK, u kterých budou zjištěny významné odchylky sledovaných parametrů od ostatních subjektů nebo od předchozích období u stejného subjektu (např. nadměrných ztrát vody ve vodovodní síti, které mají dopady na cenu vody, apod.).

4 Legislativa

Dřívější legislativa s přímým vztahem na obor vodovodů a kanalizací vycházela ze zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky Ministerstva lesního a vodního hospodářství č. 144/1978 Sb., o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích.

4.1 Zákon č. 274/2001 Sb., zákon o vodovodech a kanalizacích

Základním právním předpisem pro obor vodovodů a kanalizací je zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů („zákon o vodovodech a kanalizacích“) ve znění pozdějších předpisů. Uvedený zákon vymezuje vodovody a kanalizace, které podléhají tomuto zákonu a současně na těchto vodovodech a kanalizacích deklaruje veřejný zájem. Dále upravuje vztahy mezi subjekty a definuje práva a povinnosti vlastníků a provozovatelů vodovodů a kanalizací.

Zákon o vodovodech a kanalizacích byl od své účinnosti 1. 1. 2002 jedenáctkrát novelizován (naposledy zákonem č. 275/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014) a je proveden jedním prováděcím právním předpisem (vyhláškou č. 428/2001 Sb.), která byla rovněž novelizována.

K významné novelizaci zákona o vodovodech a kanalizacích došlo v roce 2006 zákonem č. 76/2006 Sb. Uvedenou novelou zákona došlo k rozšíření povinností provozovatelů i vlastníků informovat a zveřejňovat údaje o nákladech i cenách služeb. Tato novela zavedla rovněž povinnost vlastníků infrastruktury zpracovat plán financování obnovy nejméně na období 10 let jako jednu z podmínek ekonomické udržitelnosti investic, zejména pořízených s podporou dotací.

Novela zákona o vodovodech a kanalizacích provedená zákonem č. 275/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014, přináší rovněž změny a to i v rámci regulace. Tato novela zákona zkracuje lhůty pro předávání vybraných údajů majetkové a provozní evidence, pro předávání porovnání všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné a dosažené skutečnosti v předchozím kalendářním roce. Současně novela zavádí povinnost předávání veškerých zákonem předepsaných údajů v elektronické podobě a stanovené

formě, což umožňuje rychlejší a efektivnější kontrolu těchto údajů. Další významnou změnou je, že plány rozvoje vodovodů a kanalizací jednotlivých krajů, jsou průběžně aktualizovaným dokumentem. U povinnosti veřejné služby došlo k umožnění, vyhlášujícímu správnímu orgánu, převést platbu nákladů s jejím zajištěním na adresáty služby, tedy na odběratele s možností rozhodnout o veřejné službě bez souhlasu vlastníka vodovodu nebo kanalizace pro veřejnou potřebu. Dále novela rozšiřuje a zpřísnuje oblast přestupků a správních deliktů a jejich postihování. Mimo jiné zavádí sankce za nevypracování Plánů financování obnovy, včetně nevytváření prostředků na obnovu nebo nedoložení dokladů o použití prostředků na obnovu v předchozím období. Tímto opatřením je umožněna lepší vymahatelnost a kontrola této již dříve zavedené povinnosti.

4.1.1 Vyhláška č. 428/2001 Sb.

Na tento zákon navazuje vyhláška č. 428/2001 Sb., která je jeho prováděcím předpisem. Tato vyhláška byla rovněž několikrát novelizována, přičemž k poslední novele došlo v roce 2014, kdy nabyla účinnosti vyhláška č. 48/2014, kterou se mění vyhláška č. 428/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 146/2004 Sb., vyhlášky č. 515/2006 Sb., a vyhlášky č. 120/2011 Sb. Nezbytnost právní úpravy této vyhlášky vycházela ze změn uvedených v novele zákona o vodovodech a kanalizacích a dále z praktických zkušeností při aplikaci této vyhlášky.

V rámci novely došlo k upřesnění a doplnění některých základních pojmů, a byla zrušena ta ustanovení vyhlášky, jejichž obsah byl zapracován přímo do zákona. V souvislosti s úpravou systému plánování rozvoje vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu vyhláška upřesňuje postup krajských úřadů při aktualizaci plánu rozvoje vodovodů a kanalizací. Jsou zpřesněny náležitosti kanalizačního řádu, a jsou stanovena pravidla členění nákladových položek při kalkulaci ceny. Dále k povinně předávaným dokumentům stanovuje elektronickou formu a podobu.

V návaznosti na Směrnici Komise (EU) 2015/1787, kterou se mění přílohy II. a III. směrnice Rady 98/83/ES o pitné vodě dojde k aktualizaci některých mikrobiologických metod, bude se uvádět nejistota měření a bude uvedena mez stanovitelnosti. Dojde k povinnosti vytvoření tzv. Monitorovacích programů, jejichž cílem bude ověřování, že opatření zavedená za účelem kontroly rizik pro lidské zdraví fungují účinně v celém řetězci zásobování vodou, od povodí přes místo odběru, úpravu a akumulaci po rozvod, a že voda je v místech dodržování hodnot zdravotně nezávadná a čistá. Dále stanoví určování nevhodnějších způsobů zmírňování rizik pro lidské zdraví a poskytování informací o jakosti (čistotě a zdravotní nezávadnosti) dodávané vody. Transpozice této směrnice bude v oblasti úpravy, akumulace a rozvodu vody částečně prostřednictvím vyhlášky č. 428/2001 Sb. s tím, že členské státy musí přijmout právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 27. října 2017.

4.2 Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách

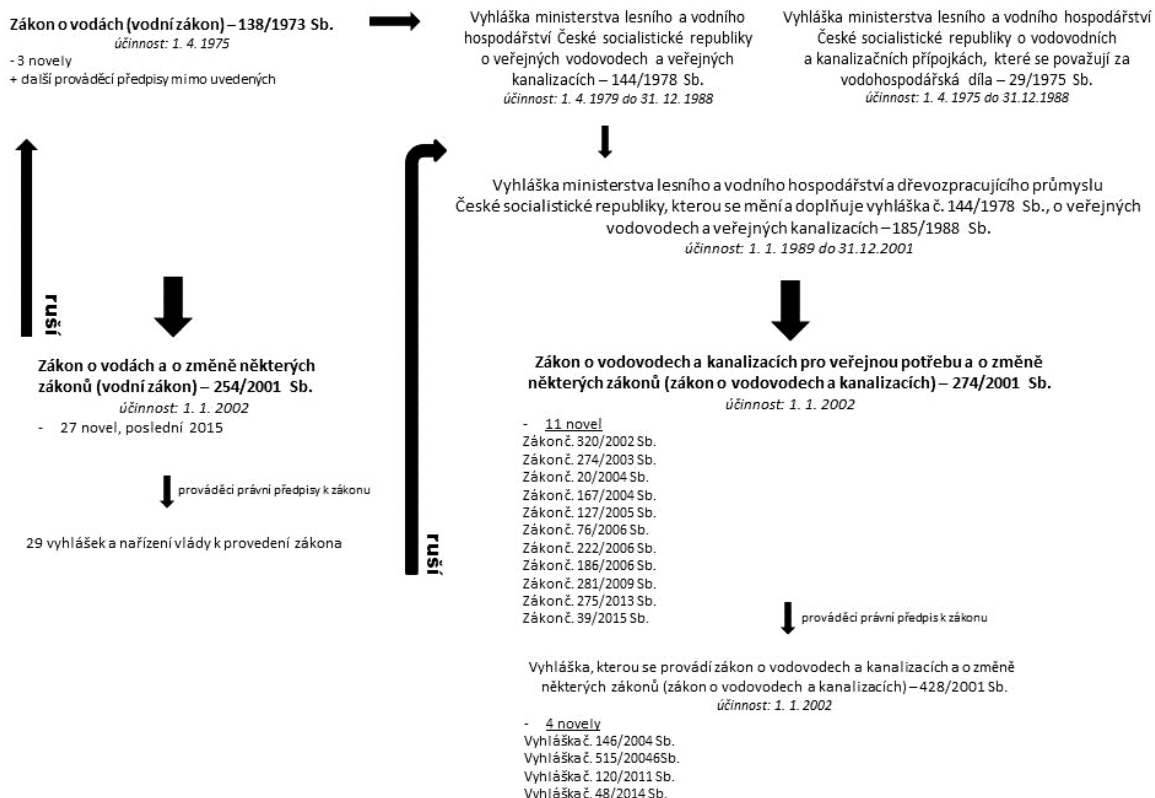
Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů („vodní zákon“), ve znění pozdějších předpisů, je základním právním předpisem pro vodní hospodářství.

Vodní zákon byl ode dne své účinnosti 1. 1. 2002 dvacet sedmkrát novelizován a je proveden 35 prováděcími právními předpisy. Přímé novely vodního zákona byly provedeny zákonem č. 181/2008 Sb. (k usnadnění realizace protipovodňových opatření) a zejména zákonem č. 150/2010 Sb. Tato tzv. velká novela provedla legislativní úpravy, odrážející zejména několikaletou aplikaci zákona v praxi, transpozici nových evropských směrnic k ochraně podzemních vod před znečištěním a o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik. Výrazným tématem se stala úprava ekonomických nástrojů ve vodním hospodářství, která však musela být v důsledku celosvětové hospodářské krize odložena na pozdější dobu. Výraznějšími změnami, které ovlivnily vodní zákon v roce 2012, byly zákony č. 350/2012 Sb.

a č. 501/2012 Sb. Zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, se nepřímo dotýká vodního hospodářství zejména v problematice ohlašovaných čistíren odpadních vod, závazných stanovisek vodohospodářských úprav a zjednodušení výkonu státní správy.

Obrázek 4

Vývoj legislativy vodovodů a kanalizací, vodního zákona

4.3 Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách

Cena vody je regulována formou věcného usměrňování cen, které spočívá ve stanovení závazných pravidel pro kalkulaci a sjednávání cen. Oblast cen se v ČR řídí zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, zvláště pak zákonem č. 403/2009 Sb. a vyhláškou č. 450/2009 Sb., kterou se provádí zákon o cenách (s účinností od 21. prosince 2009). Tvorba cen může být cenovým orgánem usměrněna pouze v případech přesně vymezených ustanovením § 1 odst. 6 zákona o cenách. Jedním z případů je ohrožení trhu účinky omezení hospodářské soutěže. Protože vodovody i kanalizace patří do odvětví s přirozeným monopolem, jsou voda pitná a voda odvedená kanalizací zařazeny do seznamu zboží s regulovanými cenami. Tento seznam vydává pro každý rok podle zákona o cenách Ministerstvo financí rozhodnutím (výměrem), který se zveřejňuje v Cenovém věstníku.

4.4 Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Pitná voda dodávaná odběratelům musí podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona o vodovodech a kanalizacích, splňovat požadavky na zdravotní nezávadnost pitné vody, stanovené zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 252/2004 Sb., kterou se

stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění pozdějších předpisů.

4.5 Směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod

Směrnici rady ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod 91/271/EHS je stanovena povinnost členských států zajistit, aby byly všechny aglomerace nad 2000 PE (populačních ekvivalentů) vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod. Tato směrnice rady o čištění městských odpadních vod v článku 3 však umožňuje, s ohledem na vysoké finanční náklady, použití individuálních nebo jiných vyhovujících systémů, které zajistí stejnou úroveň ochrany životního prostředí.

4.6 Směrnice 98/83/ES o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu

Gestorem implementace směrnice je Ministerstvo zdravotnictví, které sleduje jakost pitné vody a výsledky monitoringu publikuje v databázi PIVO „Pitná Voda“, která je přístupná veřejnosti a spravovaná Státním zdravotním ústavem. Ministerstvo zemědělství promítlo požadavky na jakost pitné vody do PRVKÚ ČR a národním dotačním programem podporuje rozvoj vodárenských systémů a technologií.

5 Informační systém vodovodů a kanalizací

Informační systém vodovodů a kanalizací („IS VaK“) je již od roku 2007 plněním ustanovení v §§ 4, 5, 6, 29 a 36 zákona o vodovodech a kanalizacích. Specifikace IS VaK je stanovena vyhláškou č. 428/2001 Sb., kterou se provádí uvedený zákon, ve znění pozdějších předpisů, a to zejména příloh číslo 21 až 24 této vyhlášky.

IS VaK poskytuje podklady pro tvorbu koncepcí, včetně mezirezortních, pro srovnávání subjektů v oboru vodovodů a kanalizací, pro řešení problematiky udržitelnosti a samofinancování vodohospodářské infrastruktury a pro návrhy koncepčních řešení v souvislosti s provozováním vodohospodářské infrastruktury. Jedná se o ucelený komplexní soubor evidencí a dokumentací v celém oboru vodovodů a kanalizací v návaznosti na ustanovení uvedených právních předpisů. Prostřednictvím tohoto systému je rovněž zajišťován vzájemný přenos informací, evidencí a dokumentů mezi jednotlivými subjekty stanovenými právními předpisy. IS VaK zajišťuje i automatické zpracování definovaných úloh v rámci informačního systému a úloh definovaných v uvedených samostatných částech tohoto informačního systému (převážně technických, ekonomických a statistických úloh včetně meziročního porovnávání) a současně zajišťuje vzájemnou kompatibilitu.

Vyúčtování (porovnání) všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné, stanovené prováděcím právním předpisem (vyhláškou č. 428/2001 Sb.) a rovněž i majetkovou a provozní evidenci stanovenou prováděcím právním předpisem (vyhláškou č. 428/2001 Sb.), je vlastník, resp. provozovatel vodovodů nebo kanalizací, povinen MZe bezplatně předávat v elektronické podobě a ve stanoveném formátu. K tomu aby vlastníci, resp. provozovatelé mohli splnit svoji povinnost, mají možnost využít programy pro zpracování těchto dat, které jsou bezplatně k dispozici na webových stránkách MZe. Právě elektronizace při sběru dat umožňuje jejich vyhodnocování, jak v oblasti majetkové a provozní evidence, tak v oblasti sledování cen, a hlavně při sledování nákladů. Povinným předáváním informací je zajištěn poměrně podrobný monitoring činnosti vlastníků a provozovatelů vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu.

MZe vede rozsáhlou databázi VÚME týkající se především majetku, jeho nabytí a ekonomiky s ním spojené, a databázi VÚPE, týkající se zpravidla záznamů o zdrojích povrchových a podzemních vod využívaných pro výrobu vody dodávané vodovody, nákladové listy, plán

kontrol jakosti vod v průběhu výroby pitné vody, plán kontrol míry znečištění odpadních vod, provozní deník a provozní řády a databázi vyúčtování, resp. porovnání všech položek výpočtu (kalkulace) cen pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže roce.

Detailní srovnání a hodnocení výkonnosti jednotlivých provozních a vlastnických subjektů, publikované každoročně ve zprávě Vodovody kanalizace ČR (ekonomika, ceny, informace), je oficiálně publikovanou statistickou informací zpracovávanou na centrální úrovni. Již od roku 2010 jsou uváděny údaje ekonomického charakteru, které umožňují vzájemné porovnání každého z vlastníků a provozovatelů v cenách a v jednotlivých nákladových položkách.

V souvislosti se zařazením IS VaK do významných informačních systémů budou postupně realizovány požadavky stanovené zákonem č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů a vyhláškou č. 317/2014 Sb., o významných informačních systémech a jejich určujících kritériích.

Zůstává úkol vést a zajistit technickou podporu Informačního systému vodovodů a kanalizací (IS VaK).

6 Plány rozvoje vodovodů a kanalizací na území ČR (PRVKÚ ČR, PRVKÚK)

Základní koncepce optimálního rozvoje zásobování pitnou vodou, odkanalizování a likvidace odpadních vod je stanovena Plány rozvoje vodovodů a kanalizací. Obsahem těchto plánů je i vymezení zdrojů povrchových a podzemních vod uvažovaných pro účely úpravy na vodu pitnou v souladu s požadavky směrnice Evropských společenství 75/440/EHS o požadované jakosti povrchových vod určených k odběru pitné vody v členských státech.

PRVKÚ ČR a PRVKÚK jsou plněním ustanovení v §§ 4 a 29 zákona o vodovodech a kanalizacích.

Po obsahové stránce jsou PRVKÚ ČR rozděleny na textovou část (popisy systémů vodovodů a kanalizací) a tabulkovou část k těmto popisům, které jsou součástí Informačního systému vodovodů a kanalizací (IS VaK – modul PR VaK – Plány rozvoje vodovodů a kanalizací), a dále na mapovou část, která využívá mapové servery krajských úřadů.

PRVKÚ ČR jsou podkladem pro zpracování politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a plánů dílčích povodí podle vodního zákona pro činnost vodoprávního úřadu, stavebního úřadu, a pro činnost obce a kraje v samostatné i přenesené působnosti. Dále jsou PRVKÚ ČR využívány ministerstvy, vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací a odbornou i laickou veřejností.

PRVKÚK jsou základním prvkem plánování v oboru vodovodů a kanalizací. Obsahují koncepci řešení zásobování pitnou vodou, včetně vymezení zdrojů povrchových a podzemních vod, uvažovaných pro účely na úpravy na pitnou vodu, a koncepci odkanalizování a čištění odpadních vod v daném územním celku, přičemž navržené koncepce musí být hospodárné s technicky nejvhodnějším řešením. PRVKÚK obsahují identifikační, demografické a bilanční údaje, technická a ekonomická řešení pro 17 166 obcí a místních částí obcí ČR.

PRVKÚ ČR jsou základem pro využití fondů Evropských společenství a národních finančních zdrojů pro výstavbu a obnovu infrastruktury vodovodů a kanalizací. Navrhované záměry jsou

posuzovány z hlediska optimálního řešení, zejména pak z hlediska technického, kvalitativního a ekonomického s ohledem na efektivitu vynakládaných prostředků s důrazem na zajištění udržitelnosti investic obnovou v budoucích letech a provozních nákladů.

Základním a rozhodujícím hlediskem každého řešení zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod musí být udržitelný rozvoj, který lze zajistit jen, pokud je možné na něj generovat finanční prostředky na obnovu vodohospodářské infrastruktury v reálných sociálně únosných cenách pro vodné a pro stočné. Podle požadavku zákona o vodovodech a kanalizacích vlastníci infrastruktury zpracovávají plány financování obnovy vodovodů a kanalizací.

Z hlediska efektivity vynakládaných finančních prostředků (investičních dotací) ale i provozních nákladů hrazených uživateli, by mělo být preferováno připojování malých aglomerací na nadobecní vodárenské systémy, které mají vyšší míru zabezpečení z hlediska kvality i vydatnosti zdroje.

PRVKÚK včetně jejich aktualizací představují střednědobou průběžně aktualizovanou koncepci oboru vodovodů a kanalizací. Praxe ukázala, že tyto plány musí průběžně reagovat na změny související se způsobem života (přesun obyvatel za hranice velkých aglomerací do rodinných domů), ale i ekonomických hodnocení záměrů a vyšších požadavků na kvalitu pitné vody, míru čištění odpadních vod včetně přísnějších požadavků na likvidaci odpadních vod včetně kontroly. Návrh změny je jak po stránce evidence realizovaných řešení, tak ve věci doplnění záměrů v souladu Rámcovou směrnicí o vodách. Plán rozvoje musí být hospodárný a musí obsahovat technicky nejvhodnější řešení s ohledem na ekonomické možnosti řešení a na vazby k plánu rozvoje pro území sousedících krajů.

7 Příprava realizace opatření pro zmírnění negativních následků sucha a nedostatku vody

Vláda ČR schválila usnesením č. 620 ze dne 29. července 2015 také soubor úkolů, které jsou specifikovány v materiálu „Příprava realizace opatření pro zmírnění negativních následků sucha a nedostatku vody“. Velmi podstatnou součástí tohoto strategického dokumentu je příprava opatření na ochranu před následky sucha a nedostatku vody, které se – zejména díky očekávané změně klimatu mohou vyskytovat s mnohem větší frekvencí.

Uvedený materiál obsahuje 50 různých úkolů a aktivit nezbytných pro vytvoření „Koncepce ochrany před suchem na území ČR“. Jedná se o výstup Meziresortní komise VODA-SUCHO, která byla založena na základě dohody ministrů zemědělství a životního prostředí.

Oblasti vodovodů a kanalizací se týkají především ekonomické nástroje vyplývající z realizace navrhovaných opatření (poplatky za odběry podzemních vod, úprava plateb za znečišťování vypouštěnými odpadními vodami z čistíren odpadních vod a zejména potřeba vytvořit základy dlouhodobé cenové politiky motivující k úsporám ve spotřebě vody za sucha).

Důležitým úkolem vyplývajícím z tohoto materiálu je provedení revize funkčnosti, resp. vyhodnocení současného stavu stávajících propojení, a zjištění potenciálních možností obnovení a navržení nových propojení vodárenských soustav (v rámci plánů rozvoje vodovodů a kanalizací) za účelem optimalizace distribuce pitné vody v období sucha a nedostatku vody s ohledem na výhledovou potřebu vody, včetně revize stávajících kapacit pro náhradní zásobování pitnou vodou.

V této souvislosti byly kraje vyzvány k součinnosti a zpracování aktualizace PRVKÚK i s případnými vazbami na sousední kraje. Předmětná aktualizace PRVKÚK bude

zpracována tak, aby byly zajištěny vazby na PRVKÚ ČR, jehož aktualizaci následně zajistí MZe.

8 Dlouhodobá udržitelnost vodovodů a kanalizací

Speciální tematikou se stává obnova investičního majetku pořízeného v oblasti vodovodů a kanalizací. Podle požadavku zákona o vodovodech a kanalizacích vlastníci infrastruktury zpracovávají plány financování obnovy těchto investic. V plánech financování obnovy jsou vymezeny potřebné finanční prostředky, a ty se promítají do kalkulací cen pro vodné a stočné. Tento způsob umožňuje zajistit finanční prostředky na veškerý majetek vodovodů a kanalizací a to i ten, který je pořízen z dotačních prostředků. Tvorba prostředků na obnovu může probíhat v takovém režimu, že nezpůsobí skokové navýšení cen pro vodné a cen pro stočné. Týká se to především menších provozních systémů.

Tvorba plánů financování obnovy vyžaduje systémový přístup při vyhodnocení stavu opotřebení infrastrukturního majetku.

Zajištění uvedené problematiky vyžaduje nejen podrobné seznámení vlastníků vodovodů a kanalizací i jejich provozovatelů s jednotlivými kroky spojenými s tvorbou prostředků obnovy ale i důsledné kontroly státní správy, jak tvorby plánů financování obnovy, tak jejich promítnutí do kalkulací cen pro vodné a stočné a věcného plnění při čerpání těchto finančních prostředků. V oblasti metodiky správy generovaných finančních prostředků je žádoucí účast MF.

S ohledem na výše uvedené není možné předpokládat opětné dotační podpory na obnovu vodohospodářské infrastruktury, tj. vodohospodářské služby musí být samofinancované. Pozitivně se může projevit povinný odpis vodohospodářské infrastruktury u obcí.

8.1 Problematika obnovy a plánů financování

Problematika dlouhodobé udržitelnosti technické infrastruktury vodovodů a kanalizací je zejména dána povinnostmi vlastníků plnit tzv. Plán financování obnovy („PFO“).

Povinnost zpracovat a realizovat PFO je legislativně předepsán zákonem o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a dle § 8 odst. 11 tohoto zákona jsou povinností vlastníka vodovodu nebo kanalizace pro veřejnou potřebu. Rovněž je povinností vlastníka vodohospodářské infrastruktury vytvářet dle § 8 odst. 1 rezervu finančních prostředků na obnovu a evidovat jejich použití pro tyto účely. Obsah plánu PFO včetně pravidel pro jeho zpracování stanoví prováděcí právní předpis k uvedenému zákonu, kterým je vyhláška č. 428/2001 Sb.

Vlastník vodovodu nebo kanalizace má povinnost každoročně zahrnovat do kalkulace ceny pro vodné a pro stočné částky účelově určené k obnově vodovodů a kanalizací podle PFO s tím, že tyto prostředky lze použít pouze na účel, na který byly vytvořeny, tedy jen na obnovu vodovodů a kanalizací. Tento postup má zajistit, aby uživatel nesl náklady na zajišťování a užívání vody odrážející její skutečnou cenu. Tvorba prostředků na obnovu by však měla probíhat v takovém režimu, aby nezpůsobila výrazné skokové navýšení ceny pro vodné a pro stočné a na tuto skutečnost je potřeba brát zřetel již při zpracování PFO.

Smyslem PFO je vytvářet v průběhu životnosti daného majetku finanční rezervu na jeho obnovu, aby byla zajištěna udržitelnost této vodohospodářské infrastruktury bez vlivu případného dotačního financování. Je zřejmé, že prostředky na obnovu tvoří v rámci ceny nemalou položku. Především pro obce, které jsou vlastníky vodohospodářské infrastruktury, může být nevhodné takto generované finanční prostředky několik let bez využití kumulovat, a na jiné potřeby si půjčovat finanční prostředky obvykle za určitý úrok. Obec takto nemůže přistupovat při správě svého majetku s péčí řádného hospodáře. V této souvislosti je vhodné zvážit možnost dočasného využití prostředků „vypůjčených z PFO“ na

jiný účel s tím, že by tento „dluh na obnovu vodovodů a kanalizací“ byl sledován a do doby splacení vykazován v rámci auditu hospodaření obcí.

Novelou vyhlášky č. 428/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 48/2014 Sb., je zavedena povinnost hlásit a zveřejňovat přehled prostředků pro realizaci plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací s účinností od 1. 1. 2016 formou každoročního hlášení v předepsané formě dle Přílohy č. 20 „Porovnání všech položek výpočtu (kalkulace) cen pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže roce.

MZE vnímá udržitelnost infrastruktury VaK a související zajištění realizace PFO všemi vlastníky VaK v ČR za prioritní. Při změnách environmentálních požadavků dotýkající se sektoru VaK bude vždy posuzován možný vliv na zvyšování cen pro vodné a stočné koncovým odběratelům i v souvislosti s aspektem udržitelnosti infrastruktury.

9 Investiční rozvoj vodohospodářské infrastruktury v oboru zásobování vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod a náklady spojené s vodohospodářskými službami

9.1 Výstavba vodohospodářské infrastruktury do r. 2016

Investiční výstavba infrastruktury pro zásobování obyvatelstva vodou z veřejných vodovodů, odkanalizování a čištění odpadních vod vyžaduje (a všude v evropských státech tomu tak je) dotační podpory ze státního rozpočtu ve veřejném zájmu, neboť vlastníkem infrastruktury je z velké části veřejný sektor (obce, města a jejich svazky nebo sdružení), a jde o zkvalitnění života obyvatelstva. Tyto národní zdroje rozšířily po vstupu do EU podpory z účelových fondů ES. Podpora byla především zaměřena na aglomerace s velikostí nad 2000 EO, tak aby bylo dosaženo naplnění směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod. Pro tyto aglomerace bylo vyjednáno přechodné období pro naplnění směrnice do konce roku 2010.

V rámci národních programů byl postupně podporován další investiční rozvoj zejména v menších obcích, které dosud nemají dostatečně zajištěno zejména odkanalizování a čištění odpadních vod, a nebyly zavedením „acquis communautaire“ do konce přechodného období nuceny tuto infrastrukturu realizovat. Zvláště tyto malé obce je třeba i nadále v investičním rozvoji infrastruktury vodovodů a kanalizací podporovat.

9.2 Výstavba vodohospodářské infrastruktury po r. 2016

Proto je i po r. 2016 předpokládána další etapa stávajícího programu na podporu výstavby této infrastruktury, která bude zaměřena na podpory především v malých obcích, které nemají dostatečné příjmy pro financování těchto nákladných investic sloužících ke zkvalitnění života obyvatel. Současně dále předpokládáme zacílení podpory na opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody. Konkrétně by se mělo jednat o podporu propojování vodárenských soustav a jejich posilování, včetně posilování akumulace pitné vody pro zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou

Prostor v doplnění systémů odvádění odpadních vod existuje, a to i s ohledem na udržitelnost budovaných systémů infrastruktury. V zásobování pitnou vodou se v lokalitách nepokrytých vodovody při realizaci dostáváme na hranice ekonomické udržitelnosti, což vyžaduje velmi citlivý přístup.

V této souvislosti je nezbytné, aby příslušná opatření korespondovala se schváleným PRVKÚK, který ve své podstatě obsahuje koncepci optimálního rozvoje zásobování pitnou vodou, včetně vymezení zdrojů povrchových a podzemních vod uvažovaných pro účely úpravy na vodu pitnou a koncepci optimálního rozvoje odkanalizování a likvidace odpadních

vod v daném územním celku, přičemž navržené koncepce musí být hospodárné s technicky nevhodnějším řešením.

ČR vykazuje poměrně vysoké hodnoty podílu obyvatel zásobených pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu (94,2 %) a podílu obyvatel bydlících v domech připojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu (83,9 %). Tyto hodnoty z roku 2014 jsou dosahovány zásluhou vysokého napojení obyvatelstva ve velkých městech a obcích, kde se procento napojení blíží k 100 %. Situace v malých obcích, zvláště s velikostí do 2000 obyvatel, je mnohem horší, jelikož více než 2300 obcí (tj. cca 40 %) nemá např. žádnou kanalizaci. Existuje také stále ještě poměrně velká disproporce mezi jednotlivými regiony v rámci celé ČR, kterou dotační program může napomoci postupně vyrovnat. Disproporce mezi jednotlivými kraji je patrná z následující tabulky.

Tabulka 3

Vybrané údaje o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu v roce 2014

	Obyvatelé skutečně zásobování vodou z vodovodů	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z celkového počtu	Obyvatelé bydlící v domech připojených na kanalizaci	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci
	počet	%	počet	%
Hl. město Praha	1 251 075	100,0	1 237 653	98,9
Středočeský kraj	1 118 222	85,4	920 218	70,3
Jihočeský kraj	572 676	89,9	548 057	86,0
Plzeňský kraj	482 765	84,1	472 934	82,4
Karlovarský kraj	299 880	100,0	286 891	95,7
Ústecký kraj	800 482	97,1	683 287	82,8
Liberecký kraj	402 706	91,8	300 552	68,5
Královehradecký kraj	517 783	93,8	425 246	77,1
Pardubický kraj	501 972	97,3	375 817	72,8
Kraj Vysočina	487 721	95,6	444 680	87,2
Jihomoravský kraj	1 135 411	97,0	1 058 109	90,4
Olomoucký kraj	575 533	90,5	512 112	80,5
Zlínský kraj	551 921	94,2	548 107	93,6
Moravskoslezský kraj	1 219 032	99,9	1 014 818	83,2
ČR	9 917 179	94,2	8 828 481	83,9

Zdroj: ČSÚ

Hlavním cílem investičního rozvoje infrastruktury je zvýšení dostupnosti pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu a zajištění odvádění odpadních vod v menších obcích s důrazem na nejvíce zanedbané regiony a okresy. Zároveň bude realizací těchto opatření docházet k poklesu množství vod vypouštěných do recipientů, které nejsou čištěny nebo jsou čištěny nevyhovujícím způsobem.

10 Opatření národních plánů povodí

Národní plány povodí obsahují programy opatření, které jsou hlavním nástrojem k dosažení cílů uvedených v plánech povodí. Souhrn programu opatření obsahuje základní opatření v členění na opatření základní závazná (vyžadovaná k provádění předpisů Evropské unie

pro oblast ochrany vod, včetně opatření požadovaných podle předpisů Evropské unie, např. Směrnice Rady 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod a o zrušení směrnice 76/160/EHS, a Směrnice Rady 80/778/EHS, o jakosti vody určené k lidské spotřebě, ve znění směrnice 98/83/ES) a základní ostatní, a dále doplňková a dodatečná opatření.

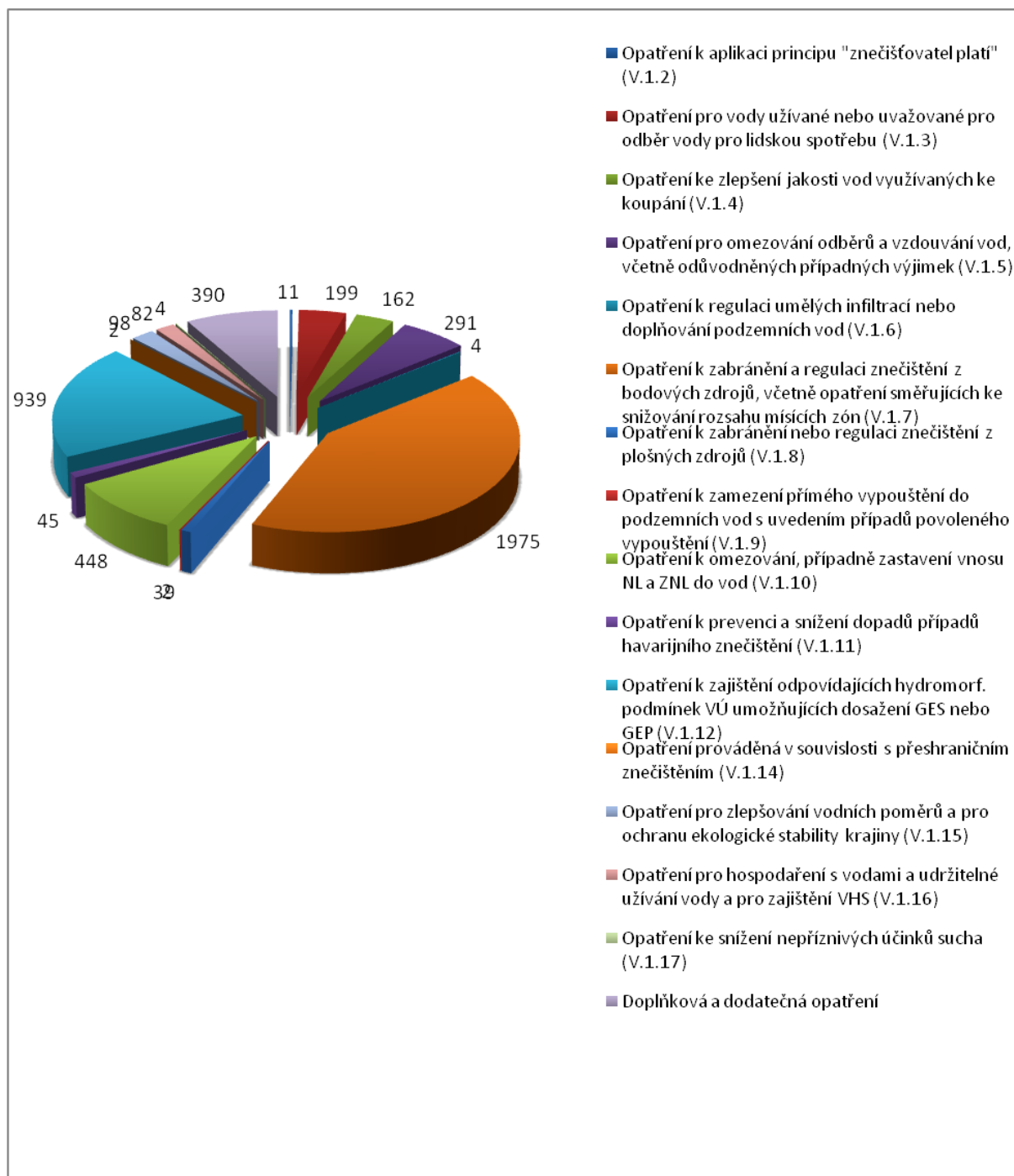
Na úrovni dílčích povodí bylo navrženo celkem 4 691 opatření (z toho 3 278 v Národním plánu povodí Labe, 1 083 v Národním plánu povodí Dunaje, 330 v Národním plánu povodí Odry). Mezi opatření plánů povodí týkající se oboru vodovodů a kanalizací patří opatření k zabránění a regulaci znečištění z bodových zdrojů, včetně opatření směřujících ke snižování rozsahu mísících zón. Konkrétně jde například o výstavbu a rekonstrukce kanalizací a čistíren vod, výstavbu dešťových kanalizací, intenzifikaci čistíren odpadních vod, odbahnění dočišťovacích rybníků, odstranění volných výustí či generely odvodnění měst a jejich aktualizace. Tento typ opatření se na celkovém počtu opatření podílí nejvíce. Dohromady bylo na území celé České republiky navrženo 1 975 opatření tohoto typu.

Tabulka 4

NPP - Přehled základních opatření ostatních

Označení opatření:	Popis:	Počet:
V.1.2	Opatření k aplikaci principu "znečišťovatel platí" (V.1.2)	11
V.1.3	Opatření pro vody užívané nebo uvažované pro odběr vody pro lidskou spotřebu (V.1.3)	199
V.1.4	Opatření ke zlepšení jakosti vod využívaných ke koupání (V.1.4)	162
V.1.5	Opatření pro omezování odběrů a vzdouvání vod, včetně odůvodněných případných výjimek (V.1.5)	291
V.1.6	Opatření k regulaci umělých infiltrací nebo doplňování podzemních vod (V.1.6)	4
V.1.7	Opatření k zabránění a regulaci znečištění z bodových zdrojů, včetně opatření směřujících ke snižování rozsahu mísících zón (V.1.7)	1975
V.1.8	Opatření k zabránění nebo regulaci znečištění z plošných zdrojů (V.1.8)	39
V.1.9	Opatření k zamezení přímého vypouštění do podzemních vod s uvedením případů povoleného vypouštění (V.1.9)	2
V.1.10	Opatření k omezování, případně zastavení vnosu NL a ZNL do vod (V.1.10)	448
V.1.11	Opatření k prevenci a snížení dopadů případů havarijního znečištění (V.1.11)	45
V.1.12	Opatření k zajištění odpovídajících hydromorf. podmínek VÚ umožňujících dosažení GES nebo GEP (V.1.12)	939
V.1.14	Opatření prováděná v souvislosti s přeshraničním znečištěním (V.1.14)	2
V.1.15	Opatření pro zlepšování vodních poměrů a pro ochranu ekologické stability krajiny (V.1.15)	98
V.1.16	Opatření pro hospodaření s vodami a udržitelné užívání vody a pro zajištění VHS (V.1.16)	82
V.1.17	Opatření ke snížení nepříznivých účinků sucha (V.1.17)	4
	Doplňková a dodatečná opatření	390
	Celkem	4691

Graf 1
NPP - Přehled základních opatření ostatních

Doplňková opatření obsahují mimo jiné 11 opatření s celostátní působností, mezi něž patří například opatření „Území vyhrazená pro odběry pro lidskou spotřebu“ či „Strategie k postupnému omezení nebo úplnému zastavení vnosu nebezpečných látek do povrchových vod“.

Silné stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Existence PRVKÚK, PRVKÚ ČR, NPP jako základních koncepčních materiálů. • Existence Informačního systému IS VaK jako významného informačního systému v oblasti vodovodů a kanalizací. • Úprava regulace VaK nově zřízeným Odborem dozoru a regulace vodárenství na MZe. • Vznik Výboru pro koordinaci a regulaci oboru VaK. • Ověřená stabilní dotační politika národních finančních zdrojů. • Posílení kapacity cenové kontroly oboru vodovodů a kanalizací na MF.
Slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> • Velká fragmentace v oblasti vlastnictví a provozování infrastruktury VaK a problémy se zabezpečením obnovy a udržitelnosti infrastruktury. • Absence stabilního finančního zdroje pro vodní hospodářství k integrované správě vodních děl a udržitelnosti vodních zdrojů. • Neúplné a neadekvátní uplatňování principu „uživatel platí“ za využívání vodních zdrojů. • Neexistující informační a vzdělávací program veřejnosti o významu vody a vodního hospodářství.
Příležitosti	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilizovat ekonomiku vodního hospodářství plnou aplikací principu „uživatel platí“ a „znečišťovatel platí“, vyrovnat relaci plateb za odběry povrchových a podzemních vod, za vypouštěné znečištění a vytvořit stabilní zdroj financování udržitelných vodních zdrojů. • Obecně zlepšit komunikaci MZe jako ústředního vodoprávního úřadu s veřejností při popularizaci problematiky vodního hospodářství, omezených vodních zdrojů, a to i v oblasti preventivních opatření k omezení následků sucha (Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod). • Dále zvýšit počet obyvatel zásobených pitnou vodou a napojených na kanalizační systém. • Prosadit prioritu zajištění a účinné ochrany vodních zdrojů a suchem v hierarchii dalších veřejných zájmů. • Realizovat úkoly obsažené v materiálu „Příprava realizace opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody“ a připravit Koncepci ochrany před následky sucha pro území ČR. • Zajistit další funkčnost, podporu a rozvoj informačního systému IS VaK. • Zajistit integrovaný přístup k regulování oboru vodovodů a kanalizací, identifikovat možné nástroje pro integraci vlastníků a provozovatelů.

Hrozby	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečnost finančního zdroje k zabezpečení správy udržitelných vodních zdrojů. • Stagnace dostavby kanalizací a ČOV dle požadavků směrnice 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod a nedostatečná úroveň realizace opatření souvisejících s naplňováním cílů Rámcové vodní směrnice. • Neprosazení priority vodohospodářských opatření k omezení sucha ve veřejném zájmu, zejména při vypořádání vlastnických vztahů k pozemkům a zájmům ochrany přírody. • Ukončení a dále nezajištění pokračování dotačního Programu rozvoje vodovodů a kanalizací orientovaného na investiční rozvoj především v malých obcích. • Nedostatek finančních zdrojů pro realizaci opatření z II. etapy plánů povodí. • Nedostatečné investice na zajištění obnovy infrastruktury VaK při dodržování sociálně přijatelné ceny služeb (vodné, stočné). • Zvyšování ceny pro vodné a stočné za hranici sociální únosnosti. • Zastaralá infrastruktura VaK, častější havárie, riziko ohrožení zdraví obyvatelstva.
--------	--

12 Strategické cíle, dílčí cíle a opatření

12. 1 Strategické cíle

- **Zajištění dostatečných, udržitelných a kvalitních vodních zdrojů pro zásobování obyvatelstva ČR pitnou vodou.**
- **Zabezpečení vodohospodářských služeb v oboru VaK, které musejí zajistit bezproblémové zásobování obyvatelstva a dalších subjektů pitnou vodou i efektivní likvidaci odpadních vod neohrožující životní prostředí. To vše za podmínek udržitelnosti vodohospodářské infrastruktury stávající i nově budované a za podmínky zachování sociálně únosných cen pro vodné a stočné.**

12. 2 Dílčí cíle a opatření

12. 2.1 Oblast legislativy a IS VaK

P. č.	Název úkolu	Gesce	Spolupráce	Termín
1.	Udržování stabilního legislativního prostředí v oboru VaK s důrazem na ochranu spotřebitelů, efektivnosti provozu, hospodárnosti veřejných prostředků a dále s ohledem na možnosti rozvoje hospodářské soutěže v prostředí přirozeného monopolu tohoto oboru.	MZe	MF, MŽP, MPO	Průběžně
2.	Zajištění harmonizace legislativy oboru VaK v ČR s předpisy Evropských společenství.	MZe	MŽP	Průběžně
3.	Aktuálně provedení novely vyhlášky č. 428/2001 Sb. v návaznosti na Směrnici Komise (EU) 2015/1787, kterou se mění přílohy II. a III. směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě a v návaznosti na připravovanou změnu vodního zákona v oblasti odpadních vod vypouštěných do povrchových vod z odlehčovacích komor jednotné kanalizace.	MZe	MŽP, MZd	2018
4.	Soustavné soustředování a analýza podnětů vyplývajících z řešených stížností, praxe oboru, podnětů od ostatních regulátorů a činnosti Výboru VaK pro možné úpravy legislativy tohoto oboru.	MZe	Regulující subjekty VaK	Průběžně
5.	Na základě shromážděných podnětů, připravit novelizaci zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích.	MZe	Regulující subjekty VaK, Výbor VaK	2020
6.	Soustavně zajistit správu, administraci, provoz a rozvoj významného Informačního systému vodovodů a kanalizací (IS VaK) včetně požadavků stanovených zákonem č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti) a vyhláškou č. 317/2014 Sb., o	MZe		Průběžně

	významných informačních systémech a jejich určujících kritériích.			
7.	Soustavně podporovat další funkčnost a rozvoj IS VaK v souvislosti se sběrem dat z oboru VaK a s umožněním přístupu vlastníků k těmto informacím, jako uživatelům např. pro umožnění samostatné cenové kontroly kalkulací a vyúčtování vodného a stočného.	MZe	MF	Průběžně

12. 2.2 Oblast plánování včetně opatření pro zmírnění negativních následků sucha a nedostatku vody

P. č.	Název úkolu	Gesce	Spolupráce	Termín
8.	Provést revizi funkčnosti stávajících propojení a zjistit potenciální možnosti nových propojení vodárenských soustav za účelem optimalizace distribuce pitné vody v období sucha a nedostatku vody s ohledem na výhledovou potřebu vody, včetně revize stávajících kapacit pro náhradní zásobování pitnou vodou.	MZe	Kraje ČR, vlastníci a provozovatelé VaK	2016
9.	Aktualizace PRVKÚK v součinnosti se všemi kraji ČR.	MZe	Kraje ČR	2017
10.	Aktualizace PRVKÚ ČR v návaznosti na aktualizace PRVKÚK, zejména v souvislosti s plánováním nových propojení vodárenských soustav za účelem optimalizace distribuce pitné vody v období hydrologických extrémů, zejména pak v období sucha a nedostatku vody.	MZe	Kraje ČR	2017

12. 2.3 Oblast regulace oboru VaK

P. č.	Název úkolu	Gesce	Spolupráce	Termín
11.	Zavedení trvalého benchmarkingu provozních a vlastnických společností v ČR a zajištění každoročního poskytování objektivních informací z oboru VaK odborné i laické veřejnosti.	MZe		Průběžně
12.	Definovat z výstupů benchmarkingu standardy služby zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod v ČR.	MZe	Výbor VaK	2017
13.	Zvážit zvýšení pravomocí regulátorů včetně posílení odborných kapacit.	MZe	Výbor VaK	2019
14.	Provést analýzu plnění plánu financování obnovy vlastníky v ČR – definovat přístupy a možnosti vlastníků VaK pro plnění plánu financování obnovy v souvislosti s dotační politikou a výkonem kontrolní činnosti v rámci dozoru nad dodržováním zákona o VaK.	MZe	MF	2016
15.	Zvýšit transparentnost při vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu VaK ve smyslu usnesení Výboru VaK ze dne 18. dubna 2016 č. 5.	MZe, MF	Výbor VaK	Průběžně
16.	Významně posílit vrchní dozor nad oborem VaK	MZe		Průběžně

	včetně kontrolní činnosti nad vlastníky a provozovateli se zaměřením na cílené kontroly s oporou výstupů z benchmarkingu. Vymáhat důsledněji plnění stávajících povinností všech vlastníků a provozovatelů VaK v ČR.			
17.	Revize způsobu výpočtu přiměřeného zisku.	MF	MZe, Výbor VaK	Průběžně

12. 2.4 Oblast rozvoje VaK

P. č.	Název úkolu	Gesce	Spolupráce	Termín
18.	Zajistit podporu na opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody a podporovat další rozvoj VH infrastruktury.	MZe, MŽP	MF	Průběžně
19.	Zajistit podporu propojování a rozšiřování vodárenských soustav a jejich zdrojové posilování, včetně posilování akumulace pitné vody pro zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou.	MZe, MŽP	Vlastníci VaK	Průběžně
20.	Podporovat zvýšení dostupnosti pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu a zajištění odvádění odpadních vod v menších obcích s důrazem na nejvíce zanedbané regiony a okresy.	MZe, MŽP	Vlastníci VaK	Průběžně
21.	Zabezpečit realizaci nového dotačního programu 129 300 „Výstavba a technické zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací“ na období 2017-2021.	MZe	MF	2017- 2021
22.	Zabezpečit realizaci navazujících programů na období 2021-2030, v rámci kterého budou podporovány uvedená dílčí opatření.	MZe, MŽP	MF	2021- 2030

13 Seznam zkratek

ČR	Česká republika
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MF	Ministerstvo financí
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
PRVKÚ ČR	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území ČR
PRVKÚK	Plány rozvoje vodovodů a kanalizací území krajů
EO	Ekvivalentní obyvatel, specifické znečištění v BSK ₅ produkované jedním obyvatelem za 1 den (60 g BSK ₅ d ⁻¹ EO ⁻¹ pro surovou splaškovou odpadní vodu
NPP	Národní plány povodí
Výbor VaK	Výbor pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací zřízený při MZe v roce 2015
VaK	Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu ve smyslu zákona č. 274/2001 Sb. v platném znění
s.p. Povodí	Státní podniky povodí, Povodí Labe s.p., Povodí Vltavy s.p., Povodí Ohře s.p., Povodí Odry s.p., Povodí Moravy s.p.
EU	Evropská unie
Acquis communautaire	Francouzský termín pro právní řád Evropské unie. Označuje souhrn všech právních pravidel v jakékoliv formě (obecně závazných i individuálně závazných aktů) a dokonce i právně nezávazných dokumentů (deklarace, prohlášení, Bílé knihy, strategie atd.), které se vztahují k činnosti Evropské unie. Do češtiny pojem nebývá překládán. Odborné slovníky uvádějí český smyslový překlad „komunitární bohatství“.
VÚME	Vybrané údaje majetkové evidence jsou souborem technických a ekonomických údajů, údajů o poloze umožňujících identifikaci staveb přiváděcích řadů a rozvodné vodovodní sítě, staveb pro úpravu vody s technologií pro úpravu nebo bez ní, přiváděcích stok a stokových sítí, čistíren odpadních vod tak, že u každé položky jsou uvedeny identifikační údaje jejich vlastníka.
VÚPE	Vybrané údaje provozní evidence jsou souborem technických, ekonomických a provozních údajů, údajů umožňujících sledovat z hlediska kvantity i kvality služby poskytované prostřednictvím staveb přiváděcích řadů a rozvodné vodovodní sítě, staveb pro úpravu vody s technologií pro úpravu nebo bez ní, přiváděcích stok a stokových sítí a čistíren odpadních vod. V provozní evidenci se u každého zařízení uvedenou identifikační údaje jejich provozovatele, kterým může být právnická nebo podnikající fyzická osoba.
Zákon o vodovodech a kanalizacích	Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů
Vodní zákon	Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů
IS VaK	Informační systém vodovodů a kanalizací
PFO	Plán financování obnovy ve smyslu § 8 odst. 11 zákona o vodovodech a kanalizacích